

ขอบคุณภาพจาก <https://goo.gl/jgmmHo>

การเคลื่อนย้ายของนักศึกษาจีนสู่อาเซียน : กรณีนักศึกษาจีนในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Mobility of Chinese Students to Southeast Asia :
A Case Study of Chinese Students in Chiang Mai University

นาริตา ชัยธิมำ¹

Narita Chaithima

E-mail : naritac6@gmail.com

¹ นักวิจัยอิสระ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

บทคัดย่อ

การแผ่ขยายอิทธิพลจีนโดย “การเคลื่อนย้ายของชาวจีน” ออกนอกประเทศไม่เพียงเกิดขึ้นในกลุ่มนักลงทุน ผู้ประกอบการ แรงงานและข้าราชการเท่านั้น แต่ยังพบว่า กลุ่มนักศึกษาจีนรุ่นใหม่จำนวนมาก เป็นอีกกลุ่มที่น่าสนใจต่อประเด็น “การเคลื่อนย้าย” ไปศึกษาต่อในประเทศตะวันตก ในขณะที่จำนวนไม่น้อยมุ่งสู่การศึกษาระดับวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยในประเทศอาเซียน รวมถึงประเทศไทยที่ในแต่ละปีมีนักศึกษาจีนตัดสินใจเข้ามาศึกษาต่อเป็นจำนวนมาก

บทความชิ้นนี้ นำเสนอ “การเคลื่อนย้าย” นักศึกษาจีนเข้ามาในอาเซียน โดยศึกษากรณีนักศึกษาจีนที่เข้ามาศึกษาในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สำรวจแนวโน้มการเข้ามาของชาวจีนในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในรูปแบบนักศึกษา 2) วิเคราะห์เงื่อนไขปัจจัยการเข้ามาศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาของนักศึกษาจีนในไทย ผู้ศึกษาใช้วิธีการทบทวนวรรณกรรม การวิเคราะห์ผลทางสถิติและการสัมภาษณ์นักศึกษาจีนที่เข้ามาศึกษาต่อในระดับต่างๆ ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ซึ่งพบว่า มีนักศึกษาจีนเข้ามาศึกษาต่อในทุกระดับที่มหาวิทยาลัยเปิดสอน และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมากในแต่ละปี เงื่อนไขสำคัญในการเข้ามาศึกษาต่อเป็นผลมาจาก 4 ประการหลัก ดังนี้ ประการแรก ปัญหาความตึงเครียดในการสอบเข้ามหาวิทยาลัยของจีน ประการที่สอง โอกาสทางการศึกษา ประการที่สาม ประสบการณ์ก่อนหน้าที่เคยมาประเทศไทย และประการที่สี่ ปัจจัยด้านอื่นๆ

คำสำคัญ: การเคลื่อนย้าย, นักศึกษาจีน, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, อาเซียน

Abstract

‘Mobility of Chinese people’ as resulted to the expansion of Chinese influence does not limit to those investors, entrepreneurs, labors, and state officials. There is also a movement of a large group of Chinese students travel to western countries for education; while some of them decide to earn the degree from colleges or universities in Southeast Asia. Thailand is considered as one of the preferable designated countries where Chinese students choose to come to study in each year.

The paper entitles, “the mobility” of Chinese students to Southeast Asia: a case study of Chinese students in Chiang Mai University” aims to 1) explore the mobility tendency of Chinese students to Southeast Asia countries, and 2) analyze factors affecting their decision to take higher education in the

universities in Thailand. Based upon the literature review, statistical analysis, and interview with Chinese students of Chiang Mai University, the researcher finds out that there have been an increasing number of Chinese students studying in the programs which are provided at University and have a greater tendency of Chinese students in each year. Results of the study also points out that the significant factors affecting their decision to study are 1) tension of entrance examination in China, 2) education opportunity, 3) former experience in traveling to Thailand, and 4) other factors.

Keywords: Mobility, Chinese students, Chiang Mai University, Southeast Asia

บทนำ

สาธารณรัฐประชาชนจีนมีจำนวนประชากรประมาณ 1,384 ล้านคน ซึ่งถือว่าเป็นประเทศที่มีประชากรมากที่สุดในโลก มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 9,300,000 ตารางกิโลเมตร (United Nations, 2015) มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจอย่างโดดเด่นมากที่สุดในโลกนับตั้งแต่มีการเปิดประเทศในปี ค.ศ.1987 เป็นต้นมา อันเนื่องมาจากการเร่งรัดพัฒนาเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่องในช่วงสาม ทศวรรษที่ผ่านมา มีภาคการผลิตขนาดใหญ่เป็นอันดับสองของโลก และถือว่าเป็นผู้ส่งออกสินค้ารายใหญ่ที่สุดของโลก (ยุวดี, 2555)

การเจริญเติบโตทางด้านสังคมและเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว จนสามารถขยับเป็นมหาอำนาจทางเศรษฐกิจที่สำคัญของโลกได้นี้ รัฐบาลจีนให้ความสำคัญกับการลงทุนทั้งในและต่างประเทศ ผ่านนโยบายความสัมพันธ์ระหว่างภาคพื้นในเวทีโลก หรือความสัมพันธ์ระดับประเทศในทวีปต่างๆ ก็ยังทำให้เกิดความร่วมมือทางเศรษฐกิจ การค้า การลงทุน มากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังมีการสานสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้านที่มีดินแดนติดกับจีน และประเทศเพื่อนบ้าน ผ่านการเจรจาต่อรองเพื่อสร้างความสัมพันธ์ระดับภูมิภาค และการให้ความช่วยเหลือทางด้านเศรษฐกิจผ่านการลงทุน ร่วมทุน และให้ความร่วมมือในรูปแบบต่างๆ ทั้งภาคการเกษตร ภาคอุตสาหกรรม เทคโนโลยี รวมทั้งการเผยแพร่อารยธรรมและการส่งออกบุคลากรจีนไปยังกลุ่มประเทศต่างๆ เพื่อสนับสนุนให้เกิดการแลกเปลี่ยนทางด้านภาษาและวัฒนธรรม (ยศ, 2557)

นโยบายการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างจีนกับประเทศต่างๆ ทั่วโลก รัฐบาลจีนจึงสนับสนุนให้ชาวจีนเช่น กลุ่มนักลงทุน ผู้ประกอบการ ข้าราชการในภาครัฐและเอกชน เคลื่อนย้ายออกนอกประเทศ เพื่อแสวงหาความมั่งคั่งและเป็นการเปิดทิศทางใหม่ทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การลงทุน ในรูปแบบที่หลากหลาย อย่างไรก็ตาม นอกเหนือจากกลุ่มชาว

จีนรุ่นใหม่ที่เคยย้ายออกนอกประเทศเพื่อแสวงหาประโยชน์ทางเศรษฐกิจแล้ว กลับพบว่าทางด้านการศึกษามีกลุ่มนักศึกษาจีนรุ่นใหม่จำนวนมากที่กำลังเดินทางไปศึกษาต่อยังต่างประเทศในระดับวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย ประมาณ 459,800 คน ในปี พ.ศ.2557 และเพิ่มมากขึ้นเป็น 523,700 คน ในปี พ.ศ.2558 (Laiyun, 2016)

บทความนี้ ได้ให้ความสนใจกับปรากฏการณ์ที่กลุ่มนักศึกษาจีนรุ่นใหม่ที่เดินทางไปศึกษาต่อยังต่างประเทศในระดับอุดมศึกษาทุกระดับ โดยศึกษาเฉพาะกลุ่มนักศึกษาจีนที่เดินทางมาศึกษาในกลุ่มประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในช่วง พ.ศ.2551-2559 รวมถึงนักศึกษาจีนที่เข้ามาศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาของไทยในระดับต่างๆเป็นจำนวนมาก

วัตถุประสงค์ในการศึกษา

- 1) สำรวจแนวโน้มการเข้ามาของชาวจีนในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในรูปแบบนักศึกษา
- 2) วิเคราะห์เงื่อนไขปัจจัยการเข้ามาศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาของนักศึกษาชาวจีนในไทย

วิธีการศึกษา

รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการอพยพของชาวจีนในอดีตเข้ามาในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และแนวโน้มการเคลื่อนย้ายของนักศึกษาจีนในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ การสัมภาษณ์แบบเชิงลึกกลุ่มนักศึกษาจีนที่เข้ามาศึกษาต่อในระดับต่างๆ ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จำนวน 5 คน² ประกอบด้วย

1. ระดับปริญญาตรี จำนวน 2 คน คือ กรณีศึกษาที่หนึ่ง Dong เพศชาย อายุ 20 ปี มาจากมณฑลซานตง เมืองชิงเต่า เคยศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีชิงเต่า มาแล้วเป็นระยะเวลา 1 ปี หลังจากนั้นตัดสินใจลาออกและเดินทางมาศึกษาต่อคณะสังคมศาสตร์ (Dong, 2559) กรณีศึกษาที่สอง Mei เพศหญิง อายุ 19 ปี มาจากปักกิ่ง ทางตอนเหนือของประเทศจีน ปัจจุบันศึกษาอยู่คณะเศรษฐศาสตร์ (Mei, 2559)

2. ระดับปริญญาโท จำนวน 1 คน คือ กรณีศึกษาที่สาม Ping เพศหญิง อายุ 24 ปี มาจากมณฑลยูนนาน เมืองคุนหมิง จบการศึกษาระดับปริญญาตรี จากมหาวิทยาลัย Yunnan Normal University สาขาวิชาภาษาไทย ปัจจุบันศึกษาอยู่คณะสังคมศาสตร์ (Ping, 2559)

²ข้อชี้แจง ข้อมูลการสัมภาษณ์นักศึกษาจีน จำนวน 5 คน จะใช้นามสมมติ

3. ระดับปริญญาเอก จำนวน 1 คน คือ กรณีศึกษาที่สี่ Xia เพศหญิง อายุ 38 ปี มาจากเขตปกครองตนเองกว่างซีจ้วง จบการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาฟิสิกส์ และระดับปริญญาโท สาขาวิชาการจัดการศึกษา จากมหาวิทยาลัย Guangxi University ปัจจุบันศึกษาอยู่คณะสังคมศาสตร์ (Xia, 2559)

4. หลักสูตรระยะสั้นของสถาบันภาษา จำนวน 1 คน คือ กรณีศึกษาที่ห้า Lin เพศหญิง อายุ 20 ปี มาจากมณฑลยูนนาน เมืองคุนหมิง กำลังศึกษาอยู่มหาวิทยาลัย Yunnan Normal University สาขาวิชาภาษาไทยเข้ามาเรียน หลักสูตร 1 Year Certificate in Thai Language Program and Culture Level 1 ตามโครงการความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัย (Lin, 2559)

นอกจากนี้ ผู้ศึกษาได้สำรวจข้อมูลทางสถิตินักศึกษาจีนที่ศึกษาในระดับต่างๆ ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ตั้งแต่ปี การศึกษา 2551–2559 จากข้อมูลสารสนเทศ จำแนกประเภท นักศึกษาจีน หน่วยงานด้านวิเทศสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เพื่อใช้ในการวิเคราะห์แนวโน้มการเข้ามาของชาวจีนในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในรูปแบบนักศึกษา

การอพยพของชาวจีนในอดีตเข้ามาในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

การอพยพโยกย้ายของชาวจีนสู่ดินแดนต่าง ๆ ทั่วโลกนั้น ปรากฏตั้งแต่ยุคประวัติศาสตร์สมัยราชวงศ์หมิง (ค.ศ. 1368 – 1644) ชาวจีนหลายกลุ่มเดินทางไปค้าขายตามเส้นทางสายไหมทั้งทางบกและเส้นทางเดินเรือ ดังที่พบชุมชนชาวจีนปรากฏตามเมืองการค้าขายทะเล โดยเฉพาะในภูมิภาคอุษาคเนย์ เป็นต้นมา

ในสมัยราชวงศ์ชิง (ค.ศ. 1644 – 1912) ช่วงที่แมนจูครองอำนาจ พบว่า มีชาวจีนกลุ่มหนึ่งอพยพมายังภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และเริ่มมีการอพยพมากขึ้นในช่วงกลางศตวรรษที่ 19 โดยเฉพาะภายหลังสงครามฝิ่น มีชาวจีนกลุ่มใหญ่อพยพไปเป็นแรงงานให้กับบรรดาหาอำนาจตะวันตก ซึ่งถือว่าเป็น “ช่วงการอพยพของกุลิชาวจีน” แรงงานเหล่านี้ จะทำงานในเมืองทอง เหมืองถ่านหิน แพลงเกษตร ไร่นาขนาดใหญ่ และโครงการก่อสร้างขนาดใหญ่ โดยเฉพาะเส้นทางรถไฟในดินแดนอาณานิคมทั้งในเอเชีย อเมริกาเหนือ และออสเตรเลีย ในปี ค.ศ. 1850 มีชาวจีนกลุ่มหนึ่งเดินทางอพยพไปที่สิงคโปร์และมาเลเซีย

ต่อมา เมื่อราชวงศ์ชิงสิ้นสุดอำนาจ (ค.ศ. 1911) เกิดความขัดแย้งและสงครามภายในประเทศ จนถึงหลังสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง (ค.ศ. 1920 – 1930) มีการอพยพของชาวจีนไปเป็นแรงงานมากขึ้น อีกทั้ง พบว่าหญิงชาวจีนจำนวนมากได้อพยพเข้ามายังเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยเข้ามาเป็นแรงงาน ครูสอนภาษาจีน และบางส่วนเข้ามาพร้อมกับครอบครัว ชาวจีนกลุ่มนี้ถูกเรียกว่าเป็น Huaqiao (หัวเฉียว) ส่วนใหญ่เป็นผู้มีการศึกษา มีความเป็นชาตินิยมสูง และมีความต้องการที่จะกลับไปประเทศเมื่อสถานการณ์ทางการเมืองคลี่คลาย (Salmela, 2008)

การอพยพของชาวจีนมากขึ้นเรื่อยๆ ในช่วงการปฏิวัติคอมมิวนิสต์ในจีน (ค.ศ. 1949 – 1950) มีจำนวนผู้อพยพชาวจีนเข้ามาในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มากขึ้น แต่ในช่วงปลาย ค.ศ. 1970 ทิศทางการเดินทางของชาวจีนบางกลุ่มได้หันไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้ว ในทวีปอเมริกาเหนือและยุโรป และได้เริ่มกระจายไปอาศัยยังภูมิภาคอื่นๆ เช่น ทวีปอเมริกาใต้ ทวีปแอฟริกา และทวีปตะวันออกเฉียงกลาง ซึ่งมีรายงานว่า ในปี ค.ศ. 1975 มีชาวจีนอพยพอยู่ถึง 222,600 คน ซึ่งมากขึ้นหลายเท่าจากปี ค.ศ. 1970 และเรียกชาวจีนกลุ่มนี้ว่า xin yimin หรือ New Migrants

ต่อมา ช่วงการปฏิรูปเศรษฐกิจในจีน (ค.ศ. 1978 - ช่วงกลาง ค.ศ. 1980) พบว่ามี การย้ายถิ่นจากจีนมายังเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เกิดขึ้นอย่างจริงจัง ซึ่งจะเดินทางมา ประเทศไทยและประเทศฟิลิปปินส์ในช่วงแรก เนื่องจากความสัมพันธ์ที่พัฒนาขึ้นระหว่าง ประเทศ จีนมีนโยบายส่งออกคน-ทุนเงินออกนอกประเทศ (ช่วงปลาย ค.ศ. 1980) ซึ่งต่อเนื่อง กับนโยบายปฏิรูปเศรษฐกิจจีน รัฐบาลจีนต้องการพัฒนาประเทศตามโครงการสี่ทันสมัย ทาง ด้านเกษตรกรรม อุตสาหกรรม การทหาร วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จึงมีการอำนวยความสะดวกในการเดินทางออกนอกประเทศมากขึ้น (อรัญญา, 2557)

รัฐบาลจีนส่งเสริมให้มีการเดินทาง เพื่อสร้างความสัมพันธ์และขยายฐานของความรู้และเศรษฐกิจ จึงปรากฏให้เห็นการเคลื่อนย้ายของกลุ่มคนรุ่นใหม่ ในฐานะของนักศึกษา นักธุรกิจ นักลงทุน ไปยังพื้นที่ต่าง ๆ เกือบทุกประเทศ ขณะเดียวกัน กลุ่มประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เริ่มเปิดประเทศ เช่น ค.ศ. 1989 สิงคโปร์ได้ดึงดูดชาวจีนจากฮ่องกงให้ สถานะเป็น Permanent Resident กับกลุ่มนักลงทุนและแรงงานวิชาชีพ และได้มีนโยบาย ดึงดูดนักศึกษาและปัญญาชนจีนให้มาศึกษาและทำงานในสิงคโปร์ มีการให้ทุนการศึกษา จำนวนมาก โดยมีเงื่อนไขในสัญญาว่าให้นักศึกษาจีนต้องทำงานในสิงคโปร์เป็นเวลา อย่าง น้อย 6 ปีภายหลังสำเร็จการศึกษา นอกจากนี้ ชาวจีนได้เพิ่มขึ้นอย่างชัดเจนในช่วงกลาง ค.ศ. 1990 โดยเฉพาะสิงคโปร์ มาเลเซีย และอินโดนีเซีย (สักรินทร์, 2555)

หลังจากที่จีนมีนโยบายก้าวออกไป ช่วงหลัง ค.ศ. 2000 ชาวจีนไปทำธุรกิจต่างๆ นอกประเทศจีนมากขึ้น และรัฐบาลได้ออกมาตรการอำนวยความสะดวกในด้านต่างๆ เช่น การอุดหนุนทางการเงินแก่บริษัทต่างๆ ที่ลงทุนต่างประเทศ และเช่นเดียวกัน ในช่วงดังกล่าว กลุ่มประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เริ่มพัฒนาความสัมพันธ์ทางการทูตอย่างเป็นทางการกับประเทศจีนมากขึ้น และให้ความสัมพันธ์ทางการค้า การลงทุน ฟื้นฟูเป็นความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจมาจนถึงปัจจุบัน (เกียรติชัย, 2559)

ในปัจจุบัน พบว่ามีกลุ่มชาวจีนเข้ามาในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในรูปแบบ ที่หลากหลายมากขึ้น อาทิเช่น กลุ่มนักลงทุน นักธุรกิจ นักศึกษา ข้าราชการทั้งภาครัฐและ

เอกชน ในปี พ.ศ.2558 มีรายงานว่าชาวจีนอาศัยอยู่ในสิงคโปร์ 2,571,000 คน (Singapore Government, 2015) ไทย 100,320 คน อินโดนีเซีย 70,319 คน ฟิลิปปินส์ 35,952 คน พม่า 33,656 คน มาเลเซีย 10,368 คน ลาว 3,114 คน เวียดนาม 3,005 คน บรูไน 2,055 คน กัมพูชา 1,518 คน (United Nations Population Division, 2015)

แนวโน้มการเคลื่อนย้ายของนักศึกษาจีนในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

หลังการปฏิรูปเศรษฐกิจ ในปี ค.ศ.1978 ผู้นำคนสำคัญของจีน Deng Xiaoping ได้ตัดสินใจส่งนักศึกษาจีนจำนวนหนึ่งเดินทางไปศึกษาต่อต่างประเทศ (Coates, 2013) ซึ่งส่วนใหญ่เป็นประเทศตะวันตก เพื่อนำความรู้กลับมาพัฒนาประเทศ ให้มีรากฐานที่มั่นคง (Salmela, 2008) จากรายงาน International Student Mobility in China ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2521- 2553 พบว่า จำนวนนักศึกษาจีนที่ไปเรียนต่อต่างประเทศมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ในขณะที่จำนวนนักศึกษาที่เดินทางกลับมีจำนวนใกล้เคียงกัน (Yue, 2013)

การเปลี่ยนแปลงในระบบการศึกษาของประเทศจีน คือ การทำให้มีความเป็นสากลมากขึ้น และองค์ประกอบหลักที่สำคัญเพื่อเตรียมความพร้อมให้นักศึกษาจีนในเศรษฐกิจระดับโลก คือ การสนับสนุนการศึกษาต่อต่างประเทศ โดยเฉพาะในด้านวิทยาศาสตร์และวิศวกรรมศาสตร์ มีรายงานว่า ในปี พ.ศ. 2543 นักศึกษาจีนได้เข้าเรียนในมหาวิทยาลัยกว่า 100 ประเทศทั่วโลก และในสหรัฐอเมริกา มีนักศึกษาจีนเป็นกลุ่มใหญ่ที่สุด (เชนคาร์, 2549) จากการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นของนักศึกษาจีนที่เดินทางไปศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาในต่างประเทศ พบว่า จำนวนนักศึกษาจีนที่ไปศึกษาต่อต่างประเทศในระดับต่างๆ เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2556 มีจำนวน 413,900 คน ปี พ.ศ. 2557 มีจำนวน 459,800 คน และเพิ่มมากขึ้นเป็น 523,700 คน ในปี พ.ศ.2558 (Laiyun, 2016) จุดหมายปลายทาง 5 อันดับแรกของนักศึกษาจีนส่วนใหญ่ คือ ประเทศสหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย ญี่ปุ่น อังกฤษ และแคนาดา ตามลำดับ แนวโน้มการเคลื่อนย้ายของนักศึกษาจีนจากประเทศตะวันตกมาในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เริ่มปรากฏให้เห็นอย่างชัดเจน จากผลการสำรวจการรับสมัครนักศึกษาในระดับต่างๆของประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่า จำนวนนักศึกษาจีนที่สมัครเข้ามาศึกษาต่อในอเมริกา มีจำนวนลดลงอย่างมากในปี พ.ศ. 2555 และ ลดลงถึง -2% ในปี พ.ศ. 2558 (Allum, 2015) ในปี พ.ศ. 2557 ปรากฏรายงานข้อมูลที่สำคัญว่า มีนักศึกษาจีนเข้ามาศึกษาต่อระดับต่างๆในวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จำนวนมาก ซึ่งประเทศไทยเป็นอันดับที่ 1 ที่มีนักศึกษาจีนมากที่สุดในอุษาคเนย์ จำนวน 4,202 คน อันดับที่ 2 ประเทศมาเลเซีย จำนวน 3,259 คน และอันดับที่ 3 ประเทศเวียดนาม จำนวน 274 คน (UNESCO Institute for Statistics, 2014)

นอกจากนี้ จากรายงานจำนวนนักศึกษาต่างชาติทั้งหมด ปีการศึกษา 2557 - 2558 จำแนกตาม สัญชาติของนักศึกษา ประเภทสถาบัน / ชื่อสถาบัน / คณะ / สาขาวิชา / ระดับการศึกษา และ เพศ ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา พบว่า ในปีการศึกษา 2557 มีนักศึกษาจีนเข้ามาศึกษาในระดับต่างๆของสถาบันและมหาวิทยาลัยในประเทศไทยจำนวน 4,543 คน และในปีการศึกษา 2558 มีจำนวนเพิ่มขึ้นเป็น 6,157 คน ในสถานศึกษาจำนวน 93 แห่งทั่วประเทศ (เป็นนักศึกษาเต็มเวลา ไม่รวมหลักสูตรระยะสั้นและโครงการแลกเปลี่ยน) ซึ่งนักศึกษาจีนจำนวนมากศึกษาอยู่ในภาคกลาง มหาวิทยาลัยในกรุงเทพฯ เป็นอันดับ 1 คือ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ จำนวน 873 คน อันดับ 2 คือ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต จำนวน 850 คน และอันดับ 3 คือ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ จำนวน 587 คน และในภาคเหนือเป็นลำดับรองลงมา คือ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย จำนวน 273 คน (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2558) จากการวิเคราะห์สถิติการเข้ามาศึกษาต่อในระดับต่างๆของนักศึกษาจีนในประเทศไทยปัจจุบัน พบว่า แนวโน้มของจำนวนนักศึกษาจีนจะเพิ่มมากขึ้นในอนาคต

นักศึกษาจีนในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ข้อมูลสถิติจำนวนนักศึกษาต่างชาติในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ในปีการศึกษา 2558 มีจำนวน 2,569 คน ส่วนใหญ่มาจากทวีปเอเชีย จำนวน 1,834 คน เป็นนักศึกษาจีนทั้งหมด 766 คน ปีการศึกษา 2559 มีจำนวน 2,772 คน เป็นนักศึกษาจีนทั้งหมด 960 คน จากข้อมูลดังกล่าว พบว่า นักศึกษาจีนเป็นนักศึกษาต่างชาติกลุ่มใหญ่ที่มีจำนวนมากที่สุดในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ สามารถจำแนกรายละเอียดได้ดังนี้

ระดับปริญญาตรี เริ่มมีนักศึกษาจีนเข้ามาศึกษาในวิทยาลัยศิลปะ สื่อ และเทคโนโลยี เป็นคณะแรก ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552 จากข้อมูลสถิติในปี พ.ศ. 2559 มีนักศึกษาจีนศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 197 คน ซึ่งส่วนใหญ่ศึกษาอยู่ในคณะเศรษฐศาสตร์เป็นอันดับที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 53.81 อันดับที่ 2 คณะมนุษยศาสตร์คิดเป็นร้อยละ 23.86 และอันดับที่ 3 วิทยาลัยศิลปะ สื่อ และเทคโนโลยี คิดเป็นร้อยละ 13.71

ระดับปริญญาโท มีนักศึกษาจีนศึกษาในคณะศึกษาศาสตร์ สาขาการสอนภาษาไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 ซึ่งในปี พ.ศ. 2559 มีนักศึกษาจีนทั้งหมด 33 คน ศึกษาอยู่ในคณะพยาบาลศาสตร์ เป็นอันดับที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 39.39 อันดับที่ 2 คณะเศรษฐศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 33.33 และอันดับที่ 3 คณะศึกษาศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 12.12

ระดับปริญญาเอก มีนักศึกษาจีนศึกษาในคณะทันตแพทยศาสตร์ จำนวน 1 คน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2551 เป็นต้นมา จากข้อมูลสถิติปี พ.ศ. 2559 ศึกษาในระดับปริญญาเอก จำนวน

ทั้งหมด 12 คน ศึกษาอยู่ในวิทยาลัยศิลปะ สื่อ และเทคโนโลยี สาขาการจัดการความรู้ คณะพยาบาลศาสตร์ และคณะเศรษฐศาสตร์ เป็นจำนวนเท่าๆกัน คิดเป็นร้อยละ 25.00

ระดับปริญญาตรี – โท (หลักสูตรต่อเนื่อง 5 ปี) มีนักศึกษาจีนศึกษาอยู่ในคณะเศรษฐศาสตร์ จำนวนทั้งหมด 16 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00

นอกจากหลักสูตรในระดับต่างๆ ที่มหาวิทยาลัยเปิดสอนนั้น นักศึกษาจีนจำนวนมากเข้ามาสมัครเรียนในหลักสูตรระยะสั้นและโครงการต่างๆของสถาบันภาษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จำนวนมากถึง 286 คน ในปี พ.ศ.2557 และเพิ่มจำนวนเป็น 2 เท่าในปี พ.ศ. 2558 ถึง 596 คน อีกทั้งเพิ่มขึ้นเป็น 702 คน ในปี พ.ศ. 2559 ซึ่งส่วนใหญ่เข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยนระยะสั้นกับมหาวิทยาลัยต่างประเทศ และหลักสูตรระยะสั้น อาทิเช่น โครงการศึกษาภาษาไทย หลักสูตร 1 Year Certificate in Thai Language Program and Culture Level 1 เป็นต้น (ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการและการบริหาร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2559)

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนนักศึกษาจีนที่ศึกษาในระดับต่างๆของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2551 – 2559

ปีการศึกษา	ระดับการศึกษา (จำนวนนักศึกษา)					
	ปริญญาตรี (หลักสูตร 4 -5 ปี)	ปริญญาโท (หลักสูตร 2 ปี)	ปริญญาเอก (หลักสูตร 3 ปี)	ปริญญาตรี – โท (หลักสูตรต่อเนื่อง 5 ปี)	หลักสูตรระยะสั้น และโครงการความร่วมมือของสถาบันภาษา	รวมจำนวนนักศึกษา
2551	-	-	1	-	-	1
2552	-	-	3	-	-	3
2553	2	4	3	-	-	9
2554	23	7	6	-	-	36
2555	25	10	6	-	-	41
2556	86	18	8	-	-	112
2557	91	24	9	9	286	419
2558	111	33	10	16	596	766
2559	197	33	12	16	702	960

ที่มา: ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการและการบริหาร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (2559).

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ สรุปได้ว่า แนวโน้มการเข้ามาของนักศึกษาจีนในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่จะมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นในแต่ละปี และอยู่ในระดับหลักสูตรที่หลากหลายมากขึ้น จากเดิมนักศึกษาจีนที่ศึกษาในระดับปริญญาเอกในปี พ.ศ. 2551 เพียง 1 คนเท่านั้น แต่ในปี พ.ศ. 2559 มีจำนวนนักศึกษาถึง 960 คน จากข้อมูลดังกล่าว แนวทางในการ

ยกระดับคุณภาพของมหาวิทยาลัยจะต้องสร้างมาตรฐานทางด้านการศึกษาของประเทศให้สามารถทัดเทียมกับประเทศอื่น ให้อยู่ในระดับสากล และรองรับแนวโน้มการเพิ่มขึ้นของนักศึกษาต่างชาติด้วย

เงื่อนไขการเข้ามาศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาของนักศึกษาชาวจีนในไทย กรณีศึกษา นักศึกษาจีนในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

จากข้อมูลการสัมภาษณ์นักศึกษชาวจีน จำนวน 5 คน พบว่า กลุ่มนักศึกษาที่เข้ามาศึกษาต่อยังต่างประเทศ และมุ่งมายังภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้นั้น เป็นผลมาจากเงื่อนไขสำคัญอย่างน้อย 4 ประการ คือ

ประการที่หนึ่ง ปัญหาความตึงเครียดในการสอบเข้ามหาวิทยาลัยของจีน ระบบการสอบเข้ามหาวิทยาลัยของจีน หรือที่เรียกว่า “เกาเซ่า” จะมีการจัดสอบวันที่ 7 และ 8 เดือนมิถุนายนของแต่ละปี ซึ่งถือว่าเป็นการสอบคัดเลือกระดับประเทศที่สร้างความเครียดและความกดดันให้แก่ผู้สมัครสอบเป็นอย่างมาก กลุ่มนักศึกษชาวจีนจำนวนมากที่จบการศึกษาระดับมัธยมปลาย และเตรียมสอบเข้ามหาวิทยาลัยในประเทศจีน ต้องเผชิญหน้ากับการสอบเข้ามหาวิทยาลัย ที่มีการแข่งขันสูง นักเรียนจากทั่วประเทศที่ต้องการศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงของรัฐจะต้องเตรียมพร้อมตั้งแต่ในระดับมัธยมปลาย ในแต่ละปีมีผู้สมัครเข้าเรียนต่อในระดับอุดมศึกษาของมหาวิทยาลัยต่างๆของจีนเป็นจำนวนมาก แต่อัตราการรับเข้าของผู้สอบผ่านมีจำนวนไม่มากนัก ทำให้เกิดการแข่งขันการเข้าเรียนต่อในมหาวิทยาลัยชั้นนำของจีน ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยที่ดีอันดับที่สำคัญของโลก

ต่อมารัฐบาลจีนได้มีนโยบายสนับสนุนให้นักเรียนนักศึกษามีโอกาสทางการศึกษาเพิ่มมากขึ้น จึงเปิดรับสมัครในแต่ละสถาบันมากยิ่งขึ้น แต่กลับพบว่า มีผู้สมัครสอบเข้ามหาวิทยาลัยลดน้อยลง แต่กลับหันไปศึกษาต่อต่างประเทศเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากคุณภาพของสถาบันการศึกษาบางแห่งยังไม่ตอบสนองต่อความต้องการและแนวโน้มในการทำงานของนักศึกษาในอนาคต (สถานีวิทยูซีอาร์ไอ, 2555)

ในขณะที่มีการแข่งขันสูงระหว่างนักเรียน นักศึกษาจีนเพื่อให้ได้เข้าเรียนต่อในมหาวิทยาลัยที่มีคุณภาพตามมาตรฐานที่รัฐบาลจีนกำหนดนั้น ก่อให้เกิดปัญหาความตึงเครียดในกลุ่มนักเรียนนักศึกษาค่อนข้างมาก สาเหตุหลักมาจาก การกระจายการศึกษาอย่างไม่ทั่วถึง และมีความแตกต่างด้านคุณภาพระหว่างสถาบันทางด้านการศึกษา จึงทำให้มีนักศึกษชาวจีนจำนวนไม่น้อยในแต่ละปีที่เดินทางมาศึกษาต่อยังต่างประเทศ (วิทยากร, 2553)

ในช่วงแรก นักศึกษานิยมเดินทางไปเรียนต่อต่างประเทศในแถบยุโรปและประเทศทางฝั่งตะวันตก เนื่องจากมีคุณภาพการศึกษาที่ดีกว่าจากการจัดคุณภาพการศึกษาของโลก

และเชื่อว่าภาษาอังกฤษเป็นภาษาสากลที่สามารถใช้ประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาได้ แต่ในปัจจุบันกลับพบว่า นักศึกษาจีนกลุ่มใหญ่เดินทางมาศึกษาต่อในกลุ่มประเทศในเอเชีย ตะวันออกเฉียงใต้มากขึ้น เนื่องจากไม่ต้องแข่งขันทางด้านการศึกษามากนัก อีกทั้งคุณภาพ การศึกษาก็สามารถเทียบเท่าระดับโลกได้ พร้อมกับนโยบายของแต่ละประเทศที่เป็น แรงดึงดูดจูงใจให้นักศึกษาจีนตัดสินใจเข้าไปศึกษาและทำงานในประเทศ (White, 2011)

ซึ่งสอดคล้องกับ กรณีของ Mei ที่สนใจทางด้านเศรษฐศาสตร์ การค้า การลงทุน ระหว่างประเทศจึงมุ่งมั่นที่จะศึกษาในประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มากกว่าในจีน เนื่องจากตนเองมีผลการเรียนอยู่ในระดับปานกลางในระดับมัธยมปลาย และทราบดีว่าไม่สามารถเข้าโครงการการศึกษา³ เช่น โครงการ 211 ได้ไม่ต้องการที่จะสอบเข้ามหาวิทยาลัย ในประเทศที่มีการแข่งขันสูงและสร้างความผิดหวังให้แก่ครอบครัว จึงตัดสินใจหาข้อมูล สถาบันการศึกษาต่างประเทศและวางแผนการเดินทางล่วงหน้า เช่นเดียวกับ กรณีศึกษา Dong เคยศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยของจีนมาก่อนเป็นเวลา 1 ปี ในภาควิชาภาษาอังกฤษ แต่ตัดสินใจลาออก เนื่องจากตนเองไม่สามารถทนรับความกดดันและการแข่งขันในห้องเรียนได้ อีกทั้งเดิมตนเองมีความสนใจด้านสังคมศาสตร์ ครอบครัวจึงสนับสนุนให้มาเรียนที่ประเทศไทย ดังที่ Xia ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า การศึกษาในประเทศจีนจะค่อนข้างเข้มงวดกับนักเรียนมาก ตนเองเคยอ่านหนังสืออยู่ในหอพักจนถึงตอนเช้า เพื่อไปสอบในวันรุ่งขึ้น เมื่อคะแนนออกมาไม่ดี อาจารย์จะให้ให้นักศึกษาไปทบทวนกับอาจารย์หลังจากเลิกชั้นเรียน ทำให้รู้สึกเครียดและ ต้องเปลี่ยนสาขาวิชาที่เรียนในระดับปริญญาโท

จากการวิเคราะห์ข้อมูลข้างต้น การสอบเข้าและการสอบในมหาวิทยาลัยของจีน ได้สร้างความกดดันและตึงเครียดแก่นักศึกษาบางกลุ่ม เนื่องจากการแข่งขันสูง จึงทำให้ ตัดสินใจเดินทางมาศึกษาต่อต่างประเทศ ประเด็นที่น่าสนใจ คือ จากการจัดอันดับการศึกษา ในกลุ่มมหาวิทยาลัยในประเทศแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ พบว่า มีมหาวิทยาลัยหลายแห่ง ที่มีชื่อเสียงในด้านต่างๆระดับโลก จึงเป็นอีกทางเลือกที่นักศึกษาจีนจะมุ่งหน้ามาศึกษาที่อุษาคเนย์ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา

³ โครงการทางการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่สำคัญของจีน คือ 1.โครงการ C9 ก่อตั้งขึ้นโดยรัฐบาลกลางจีน มีเป้าหมายเพื่อความก้าวหน้าด้านระบบ การศึกษาที่สูงขึ้นของจีน และมีจุดมุ่งหมายเพื่อทำหน้าที่เป็นเครือข่ายของมหาวิทยาลัยที่ยอดเยี่ยม ในการปรับปรุงการศึกษาและการวิจัยในประเทศจีน เพื่อความเป็นเลิศระดับโลก 2. โครงการ 985 เป็นโครงการตาม นโยบายที่สำคัญของรัฐบาลจีน ซึ่งมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องเพื่อการให้การสนับสนุนมหาวิทยาลัยหลักของประเทศ และศูนย์การวิจัยเพื่อพัฒนาวิทยาการสาขาสำคัญต่างๆ โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาและวางรากฐาน มหาวิทยาลัยชั้นนำของประเทศให้เป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำของโลก 3. โครงการ 211 เป็นโครงการ ที่สร้างมหาวิทยาลัยชั้นนำและเปิดสาขา วิชาสำคัญ โดยมุ่งพัฒนาคุณภาพโดยรวมด้านการสอน การวิจัยและ มีกิจกรรมบุคลากรให้ โกลด์เคย์หรือที่ดัดเทียมมหาวิทยาลัยระดับโลก เพื่อเป็นการส่งเสริมการพัฒนาด้านเศรษฐกิจสังคมรวมทั้ง การพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และความมั่นคงของชาติ (Chinese Abroad Study Center , 2559)

ประการที่สอง ฐานะทางเศรษฐกิจการเงิน ประเด็นนี้หมายถึง เป้าหมายและโอกาสทางการศึกษา ด้วยจำนวนประชากรจีนที่เพิ่มมากขึ้นในแต่ละปี ทำให้รัฐบาลจีนไม่สามารถควบคุมดูแลการศึกษาของประชากรได้ทุกพื้นที่ นักศึกษาจีนบางคนที่มีฐานะยากจนต้องเผชิญหน้ากับการสอบที่มีการแข่งขันสูง (วิทยากร, 2553) การให้ทุนการศึกษาสำหรับนักศึกษาจีนมีน้อยในช่วงแรก ต่อมาสถาบันการศึกษาหลายแห่งได้ขยายการรับนักศึกษาเพิ่มมากขึ้น เพื่อสร้างโอกาสทางการศึกษาให้นักศึกษาที่ต้องการศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัยต่อไป แต่กลับพบว่า มีนักศึกษาจีนหลายคนต้องการเปิดโอกาสให้ตนเองได้เรียนรู้มากขึ้น จึงตัดสินใจเดินทางมาศึกษาต่อยังต่างประเทศ

นักศึกษาจีนที่ครอบครัวมีฐานะดีมักนิยมส่งลูกหลานไปศึกษาต่อในทวีปอเมริกาและทวีปยุโรป เพื่อให้มีความรู้ความสามารถทางด้านภาษาอังกฤษ ได้เรียนในสถาบันการศึกษาที่มีคุณภาพดี เป็นที่ยอมรับของทั่วโลก สำหรับนักศึกษาจีนบางรายที่ครอบครัวมีฐานะปานกลางพร้อมที่จะสนับสนุนการศึกษาระดับสูงให้ลูกหลาน มักนิยมส่งลูกหลานมาศึกษาต่อที่ทวีปเอเชีย ในสถาบันการศึกษาที่ถูกจัดอันดับเทียบเท่ากับทวีปอเมริกาหรือยุโรป เช่น ญี่ปุ่น เกาหลี เป็นต้น เพื่อให้ทัดเทียมกับมหาวิทยาลัยของจีน ประเด็นที่สำคัญ คือ มีนักศึกษาจีนกลุ่มใหญ่เดินทางมาศึกษาต่อในประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เพิ่มมากขึ้น จากรายงานการเข้ามาศึกษาต่อของนักศึกษาจีนในอุซาคเนย์ปี พ.ศ. 2557 ปรากฏรายงานข้อมูลที่สำคัญว่า ในประเทศไทยเป็นอันดับ 1 ที่มีนักศึกษาจีนมากถึง 4,202 คน รองลงมา คือ ประเทศมาเลเซีย และประเทศเวียดนาม (UNESCO Institute for Statistics, 2014) นอกจากนี้ ค่าใช้จ่ายในการเดินทางและค่าธรรมเนียมการศึกษาถูกกว่า เท่ากัน หรือสูงกว่าไม่มากนักของมหาวิทยาลัยในอุซาคเนย์ เป็นอีกทางเลือกหนึ่งให้นักศึกษาจีนตัดสินใจเดินทางเข้ามาศึกษาต่อ

กรณีศึกษา Ping มาจากครอบครัวที่มีฐานะปานกลาง พ่อและแม่ทำงานอยู่ในบริษัทเอกชนในประเทศจีน แม่เป็นผู้สนับสนุนให้มาเรียนที่ประเทศไทย ในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เนื่องจากค่าธรรมเนียมการศึกษาไม่สูงมาก การแข่งขันทางการศึกษามีน้อย และมีสาขาวิชาที่สามารถเข้าเรียนได้มากมาย อีกทั้งไม่ต้องปรับตัวด้านภาษามากนัก เพราะเคยเรียนสาขาวิชาภาษาไทยในระดับปริญญาตรีมาแล้ว Ping ให้ข้อมูลที่น่าสนใจว่า ในเชียงใหม่มีร้านอาหารจีนหลายแห่ง มีกลุ่มชาวจีนอาศัยอยู่มากมาย และมีชมรมเพื่อช่วยเหลือชาวจีนในด้านภาษาไทย ทำให้มั่นใจได้ว่า จะได้รับการดูแลจากเพื่อนชาวจีนด้วยกัน และคาดว่าจะเรียนต่อระดับปริญญาเอกทันที ถ้าสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทเรียบร้อยแล้ว

ในขณะนั้น Xia มาจากครอบครัวที่มีฐานะดี ครอบครัวประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัวประเภทค้าขายและส่งออกผลิตภัณฑ์จีน ตัดสินใจมาเรียนที่มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ด้วยตนเอง

เนื่องจากเคยหาข้อมูลเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยในเรื่องของการจัดอันดับการศึกษา และมีความสนใจในสาขาวิชาสังคมศาสตร์ อยากพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความสามารถหลายด้าน ทำให้สามารถเลือกสถาบันที่ตนเองสนใจและสมัครสอบเข้าไปได้ตามระดับความสามารถ อีกทั้งมีเป้าหมายว่า ถ้าสำเร็จการศึกษาจะสามารถทำงานที่หลากหลายได้

จากการวิเคราะห์ข้อมูลข้างต้น เป้าหมายและโอกาสทางการศึกษาของนักศึกษาจีนส่วนใหญ่ ขึ้นอยู่กับฐานะทางเศรษฐกิจการเงินของครอบครัว ค่าธรรมเนียมการศึกษา ค่าครองชีพ และค่าใช้จ่ายส่วนตัวต่างๆ ครอบครัวเป็นผู้สนับสนุนเป็นเบื้องต้น แต่ด้วยค่าเล่าเรียนในอุษาคเนย์ไม่สูงมากนัก ประกอบกับมีสถาบันการศึกษาที่น่าเชื่อถือ จึงเป็นอีกปัจจัยหลักในการตัดสินใจมาศึกษาต่อ

ประการสาม ประสบการณ์ก่อนหน้า นักศึกษาจีนบางคนเคยมีประสบการณ์เกี่ยวกับประเทศไทยก่อนที่จะเดินทางมาศึกษาต่อ ในรูปแบบที่หลากหลาย เช่น นักท่องเที่ยว นักธุรกิจ เป็นต้น

การเข้ามาท่องเที่ยวจึงเป็นประสบการณ์หนึ่งที่ทำให้ชาวจีนสนใจและตัดสินใจเข้ามาศึกษาต่อในประเทศไทย เช่น กรณีศึกษา Mei เคยมาเที่ยวที่จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อปี 2014 กับครอบครัว เป็นเวลา 5 วัน ได้ท่องเที่ยวตามสถานที่ต่างๆ ทำให้เขาได้สัมผัสกับวัฒนธรรมวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ของคนไทย อีกทั้งมีรุ่นพี่ชาวจีนที่เคยมาเรียนที่เชียงใหม่แนะนำให้มาเรียนที่มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จึงเป็นที่มาเบื้องต้นในการตัดสินใจสมัครเรียน

หรืออย่างกรณีของ Dong ไม่เคยเดินทางมาที่ประเทศไทย แต่เคยหาข้อมูลเกี่ยวกับการจัดอันดับมหาวิทยาลัยชั้นนำแห่งเอเชีย และพบว่ามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ติดอันดับด้วย จึงมีความสนใจเป็นพิเศษ ประกอบกับตนเองตัดสินใจที่จะไม่เรียนต่อที่ประเทศจีน จึงมองหาสาขาวิชาที่สนใจและสมัครเข้าเรียน

การตัดสินใจที่น่าสนใจของนักศึกษาจีน อย่าง Ping ที่กล่าวว่า ประเทศไทยมีความปลอดภัยในการดำเนินชีวิต ทำให้เขาตัดสินใจเรียนต่อ หลังจากที่มีประสบการณ์ตอนที่เรียนระดับปริญญาตรีที่มหาวิทยาลัย Yunnan Normal University เนื่องจากเป็นหลักสูตรร่วมกับมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ที่นักศึกษาจะต้องมาเรียนที่สถาบันภาษา ในช่วงปี 3 เป็นระยะเวลาประมาณ 1 ปี มีกิจกรรมที่ต้องทำในหลายสถานที่ ได้ไปหลายจังหวัด จึงเกิดความประทับใจ รู้สึกว่าเชียงใหม่มีความปลอดภัย และบรรยากาศดีกว่าที่อื่น จึงตัดสินใจมาเรียนต่อในระดับปริญญาโท

เช่นเดียวกัน ในกรณีศึกษา Xia เคยมาประเทศเชียงใหม่กับครอบครัว มากับกรุ๊ปทัวร์ เนื่องจากเห็นการโปรโมทของประเทศไทยที่งาน expo ที่จีนแล้วอยากมาเที่ยว หลังจาก

นั้น มาทำงานที่ประเทศไทย เคยเป็นเจ้าหน้าที่ประสานงานด้านการศึกษาจีน ของมหาวิทยาลัย ราชภัฏเชียงราย จึงรู้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานศึกษาในไทยหลายแห่ง และตัดสินใจสมัครมาเรียน ปริญญาเอก

แม้แต่ Lin ผู้ที่ไม่เคยมาประเทศไทยมาก่อน แต่รับรู้ว่าการประชาสัมพันธ์ของ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ผ่านอาจารย์และคนรู้จักที่เมืองจีน จึงมาเรียนภาษาไทยที่เชียงใหม่ เมื่อมาถึงบรรยากาศน่าอยู่ ผู้คนเป็นมิตร และยังมีวัฒนธรรมบางด้านที่คล้ายคลึงกัน อยาก มาเรียนภาษาไทยที่เมืองไทย เพราะจะได้เรียนพูด อ่าน เขียนกับอาจารย์คนไทย

จากข้อมูลการสัมภาษณ์ข้างต้น สามารถวิเคราะห์ได้ว่า นักศึกษาจีนส่วนใหญ่เคย มาที่ประเทศไทยก่อนที่จะมาเรียนต่อในระดับต่างๆ ได้รับข้อมูลข่าวสารจากหลายแหล่ง เช่น คนรู้จัก การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ จึงเป็นทางเลือกให้มาศึกษาต่อ นอกจากนี้ ความสัมพันธ์อันดีของไทยและจีนทางด้านสังคม ความผูกพันทางด้านเชื้อชาติ ความคล้ายคลึงทาง ด้านวัฒนธรรม เป็นอีกข้อหลักที่ทำให้นักศึกษาจีนเลือกประเทศไทยเป็นอันดับต้นๆ ในการ เดินทางมาศึกษาต่อ

ประการที่สี่ เงื่อนไขแวดล้อมอื่นๆ เช่น ด้านสิ่งแวดล้อม มีรายงานว่า ประเทศจีน มีปัญหาด้านมลพิษ มีโรงงานอุตสาหกรรมมากมาย ตามเมืองใหญ่และชนบท ความรุนแรง ของมลพิษของอากาศมลพิษทางน้ำมีการปนเปื้อนของสารพิษและการขาดแคลนน้ำ เนื่องจาก น้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรมและครัวเรือน สภาพการเปลี่ยนแปลงของภูมิอากาศซึ่งส่งผล ต่อสุขภาพของประชาชนจีน (ยุคตี, 2555) จึงทำให้นักศึกษาจีนเดินทางมาเรียนต่อต่างประเทศ เพื่อที่จะอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี การคมนาคมสะดวก และสภาพการจราจรไม่ติดขัดมากนัก ซึ่งสอดคล้องกับกรณีศึกษา Xia ให้ข้อมูลว่า ตนเองเคยไปทำงานที่เชียงใหม่ มีโรงงานมากมาย ทำให้แพ้อากาศบ่อยครั้ง สุขภาพไม่ค่อยแข็งแรง จึงขอย้ายมาทำงานที่เชียงราย สุขภาพดีขึ้น ได้กินอาหารที่ดี อากาศดี จึงเป็นอีกเหตุผลที่ชอบเมืองไทย อีกทั้ง อย่างกรณี Lin ให้สัมภาษณ์ ว่า สภาพอากาศที่นี่ดีกว่ามาก ไม่มีฝุ่นละอองในอากาศเท่าประเทศจีน จึงอยากเรียนและ ทำงานที่เชียงใหม่ต่อไปในอนาคต

ประเด็นด้านภาษาไทย ถือว่าเป็นที่นิยมมากในกลุ่มนักศึกษาจีน เนื่องจากมีนักศึกษา จีนจำนวนหนึ่งสมัครเข้าเรียนในสาขาวิชาภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ คณะ มนุษยศาสตร์ อีกทั้งในประเทศจีนก็มีการสนับสนุนให้นักศึกษาได้เรียนรู้ภาษาไทยด้วย เพื่อ เป็นการวางรากฐานทางวัฒนธรรมที่มั่นคง รวมถึงการเชื่อมความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศ ในอนาคต ดังกรณีศึกษา Ping เคยเรียนภาษาไทยเป็นวิชาเอกในมหาวิทยาลัยที่ประเทศจีน จึงอยากมาเรียนที่ไทย เพื่อฝึกใช้ภาษาไทยให้คล่อง และวางแผนในอนาคตที่จะเป็นนักแปล ภาษาไทย-จีนให้กับหน่วยงานหนึ่ง ซึ่งเคยทำงาน part-time ระหว่างเรียนหนังสือ

นอกจากนี้ยังพบข้อมูลว่า นักศึกษาจีนบางราย สมัครเข้ามาเรียนในหลักสูตรระยะสั้นของสถาบันภาษา เพื่อต้องการเรียนภาษาไทย และทำกิจกรรมต่างๆที่ประเทศไทยในช่วงระยะเวลาหนึ่ง หลังจากนั้นกลับมาสมัครเรียนเป็นนักศึกษาเต็มเวลากับมหาวิทยาลัย กรณีศึกษา Lin ให้ข้อมูลว่า เพื่อนของเขาสมัครมาเรียนภาษาไทยกับสถาบันภาษาในช่วงแรก เพื่อให้สามารถติดต่อสื่อสารภาษาไทยเบื้องต้นได้ หลังจากนั้นเดินทางไปเที่ยวในที่ต่างๆในจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อซื้อของฝากให้กับครอบครัวและคนรู้จัก และกลับมาสมัครเรียนปริญญาตรีอีกครั้งที่คณะมนุษยศาสตร์ เธอได้เข้าประเภทนักศึกษา และเริ่มทำธุรกิจขายสินค้าออนไลน์ผ่านโปรแกรม “WeChat” ทางอินเทอร์เน็ต สินค้าที่เป็นที่นิยม คือ เครื่องสำอาง หมอนยางพารา ผลิตภัณฑ์ถนอมผิวต่างๆ และเริ่มชักชวนเพื่อนอีกหลายคนลงทุนทำร่วมกัน จากการสัมภาษณ์สามารถวิเคราะห์ได้ว่า การทำธุรกิจในขณะที่เป็นนักศึกษา การเป็นผู้ประกอบการรายย่อยเริ่มเป็นที่นิยมในกลุ่มนักศึกษาจีน ถือว่าเป็นการสร้างวัฒนธรรมทางเศรษฐกิจ ผ่านเครือข่ายความสัมพันธ์อย่างไม่เป็นทางการ โดยการใช้เทคโนโลยีในการสื่อสาร นอกจากจะสร้างรายได้ในขณะที่เรียนแล้ว ยังเป็นการวางแผนระยะยาว เพื่อการลงทุนธุรกิจในอนาคตด้วย

ทิศทางการเคลื่อนย้ายในอนาคต

จากข้อมูลการสัมภาษณ์เกี่ยวกับอาชีพในอนาคตของนักศึกษาจีนส่วนใหญ่หลังจากสำเร็จการศึกษา คือ การเป็นล่าม แปลภาษาไทย-จีน หรือผู้ช่วย ผู้จัดการในธุรกิจประเภทต่างๆ อีกทั้งยังพบว่า นักศึกษาจีนจำนวนมากให้ความสำคัญและสนใจประเด็นด้านภาษา ซึ่งสอดคล้องกับสถิติของสถาบันภาษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มีนักศึกษาจีนศึกษาหลักสูตรระยะสั้น เกี่ยวกับการใช้ภาษาไทย จำนวน 157 คน ในปี พ.ศ. 2557 และ เพิ่มขึ้นเป็นจำนวน 497 คน ในปี พ.ศ. 2558 (ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการและการบริหาร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2559) ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพต่อไปในอนาคต เนื่องจากในปัจจุบันบริษัทจีนที่มาลงทุนในไทยมีความหลากหลาย ทั้งการบิน การธนาคาร การท่องเที่ยว และในอุตสาหกรรมสายการผลิต เช่น การผลิตรถจักรยานยนต์ หรืออุตสาหกรรมเฉพาะ เช่น การแปรรูปยางพารา ธุรกิจที่จีนมาลงทุนในไทยนั้นมีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว และมีนักศึกษาจีนจำนวนมากต้องการทำงานต่อที่ประเทศไทยหลังจากสำเร็จการศึกษา สอดรับกับบริษัทจีนที่ต้องการบุคลากรจีนเป็นจำนวนมากในธุรกิจหลากหลายรูปแบบ

ทิศทางการเคลื่อนย้ายของชาวจีนในอนาคต มีทิศทางที่ดีอันเนื่องมาจาก ไทยและจีนมีความสัมพันธ์ที่ดี มีการค้าการลงทุนเพิ่มมากขึ้น มีบริษัทจีนมาลงทุนที่ไทย ซึ่งมีความต้องการบุคลากรที่สามารถใช้ทั้งภาษาไทยและจีน มีการทำข้อตกลงความร่วมมือหลายอย่างในการทำธุรกิจ สร้างความสนใจให้ชาวต่างชาติมาลงทุน ส่งเสริมการศึกษาให้ดีขึ้น รวมถึงการ

สอนภาษาไทย และการส่งเสริมการค้าจากภูมิภาค เพื่อการแสวงหาทรัพยากรธรรมชาติ หรือ ผลิตภัณฑ์ที่จำเป็นกับความต้องการของตลาด ตลอดระยะเวลา 3 ทศวรรษที่ผ่านมา ความสัมพันธ์ระหว่างไทย-จีนได้พัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีการแลกเปลี่ยนการเยือนระหว่างกัน นับตั้งแต่ระดับราชวงศ์ ระดับรัฐบาล ไปจนถึงระดับนักธุรกิจและประชาชนทั่วไปอย่างสม่ำเสมอ แม้ว่าสินค้าของไทยและจีนจะมีการแข่งขันกันสูงมากในตลาดการค้าโลก แต่ทั้งสองประเทศมีความร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจที่ดีต่อกันในเวที WTO, APEC, ASEM, ASEAN เป็นต้น (อักษรศรี, 2554)

สรุป

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อสำรวจแนวโน้มการเข้ามาของชาวจีนในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในรูปแบบนักศึกษา และวิเคราะห์เงื่อนไขปัจจัยการเข้ามาศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาของนักศึกษาชาวจีนในไทย โดยศึกษารณิณักศึกษาจีนที่เข้ามาศึกษาต่อในระดับต่างๆของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

เมื่อดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกและวิเคราะห์เงื่อนไขปัจจัยการเข้ามาศึกษาต่อของนักศึกษาจีน ได้ข้อสรุปที่น่าสนใจ 4 ประเด็น คือ 1) ปัญหาความตึงเครียดในการสอบเข้ามหาวิทยาลัยของจีน มีการแข่งขันสูงเพื่อเข้าศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัยของรัฐ ซึ่งมีระดับและมาตรฐานการศึกษาสูง ทำให้มีจำนวนนักศึกษาจีนที่สามารถสอบเข้าได้น้อย รวมถึงบรรยากาศในการแข่งขันในการสอบที่กดดัน เข้มข้น ทำให้นักศึกษาบางส่วนตัดสินใจเดินทางออกไปศึกษาต่อยังต่างประเทศ 2) ฐานะทางเศรษฐกิจการเงินของครอบครัว ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้นักศึกษาจีนฐานะดีตัดสินใจออกไปศึกษาต่อในประเทศที่มีระดับคุณภาพการศึกษาสูง ในขณะที่นักศึกษาจีนบางส่วนเดินทางมาศึกษาต่อยังประเทศในภูมิภาคอุษาคเนย์ เนื่องจากค่าธรรมเนียมการศึกษาไม่สูงหรือเทียบเท่าสถาบันการศึกษาในจีน อีกทั้งคุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับสากล และมีความน่าเชื่อถือ รวมถึงค่าครองชีพ และค่าใช้จ่ายส่วนตัวต่างๆไม่สูงมากนัก ถือเป็นโอกาสทางการศึกษาให้แก่ นักศึกษาจีนที่มีฐานะปานกลางเดินทางไปศึกษาต่อยังต่างประเทศ 3) ประสบการณ์ก่อนหน้าที่เคยมาประเทศไทย พบว่า นักศึกษาจีนส่วนใหญ่มีเครือข่ายทางสังคมกับชาวจีนที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย บางคนได้รับข้อมูลจากการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ จากประสบการณ์จากการท่องเที่ยว การเรียนรู้วิถีชีวิต ความคล้ายคลึงทางด้านวัฒนธรรม ความเป็นอยู่ และมีความปลอดภัยสูง ด้วยองค์ประกอบเหล่านี้ จึงตัดสินใจเดินทางมาศึกษาต่อในสถาบันการศึกษาไทย 4) เงื่อนไขแวดล้อมอื่นๆ เช่น สิ่งแวดล้อม สาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ที่เหมาะสมต่อการใช้ชีวิต การเดินทางและคุณภาพชีวิตที่ดีกว่าเมืองที่นักศึกษาจีนเดินทางมา นักศึกษาจีนบางคนมีความสนใจ

ด้านภาษา วัฒนธรรม ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ การลงทุนทางธุรกิจ รวมถึงโอกาสในการจ้างงานหลังจากสำเร็จการศึกษา

ทั้งนี้ สถานการณ์ทางการศึกษาของจีนในปัจจุบัน มีการลดหย่อนความเข้มงวดในการสอบแข่งขันเข้าศึกษาต่อในสถาบันการศึกษาของรัฐ โดยมีนโยบายเปิดรับนักศึกษาจีนมากขึ้น รวมถึงการสนับสนุนทุนการศึกษาแก่นักศึกษาชาวจีนและนักศึกษาชาวต่างชาติ เพื่อกระตุ้นและดึงดูดให้นักศึกษาเรียนต่อในสถาบันการศึกษาของจีนมากขึ้น ในขณะเดียวกันทางรัฐบาลจีนยังสนับสนุนให้นักศึกษาจีนเดินทางไปศึกษาต่อในระดับต่างๆ ยังต่างประเทศทั่วโลก เพื่อพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ ความสามารถ และนำความรู้ที่ได้รับกลับมาพัฒนาประเทศต่อไป อีกทั้งยังเป็นการเปิดโอกาสและช่องทางการทำงานในอนาคตแก่ผู้ที่ศึกษาต่อยังต่างประเทศ ได้สร้างโอกาสทางเศรษฐกิจที่ดีกว่าการทำงานในประเทศจีน อย่างไรก็ตาม สถานการณ์การศึกษาของจีนดังกล่าวข้างต้น อาจไม่ใช่ปัจจัยหลักที่ทำให้นักศึกษาจีนตัดสินใจเดินทางไปศึกษาต่อยังต่างประเทศ แต่ยังคงพบว่า นักศึกษาจีนบางกลุ่มเดินทางออกนอกประเทศ เพื่อมองหาธุรกิจควบคู่ไปด้วย บางคนตั้งรกรากอยู่ต่างประเทศ และทำธุรกิจส่ง-ออกสินค้าให้แก่จีน ดังจะเห็นได้จากการขยายวงชุมชนชาวจีนในรูปแบบการรวมกลุ่ม การตั้งสมาคม รวมถึงการตั้งชุมชนออนไลน์ด้วย และส่งผลให้เกิดนักศึกษาในรูปแบบผู้ประกอบการ ทำให้มีแนวโน้มนักศึกษาจีนตัดสินใจเรียนต่อต่างประเทศมากยิ่งขึ้น

ด้วยเหตุนี้ การเคลื่อนย้ายของนักศึกษาจีนสู่ภูมิภาคอุษาคเนย์ มีทิศทางและแนวโน้มเพิ่มขึ้นในแต่ละปี พบว่ามียอดนักศึกษาจีนหลังไหลเข้ามาอย่างต่อเนื่อง แม้ว่ารัฐบาลจีนจะมีการปรับปรุงระบบการรับเข้าศึกษาต่อในสถาบันการศึกษาให้มีความสะดวก หลายช่องทาง และมีความทันสมัยมากขึ้น แต่ก็ยังมีนักศึกษาจีนจำนวนมากเดินทางเข้ามาศึกษาต่อในประเทศไทย เนื่องจากไทยมีสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่มีคุณภาพในระดับสากล มีการพัฒนาอย่างเป็นระบบ มหาวิทยาลัยบางแห่งติดอันดับคุณภาพการศึกษาและมาตรฐานการวิจัยระดับโลก มีการเปิดหลักสูตรนานาชาติเพิ่มขึ้น เพื่อดึงดูดนักศึกษาต่างชาติ มีระบบติดตามดูแลนักศึกษาต่างชาติเป็นอย่างดี และมีการวางนโยบายระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในที่สามารถตรวจสอบ ติดตามผล และมีการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพในอนาคต รวมถึงบุคลากรทางการศึกษาที่ส่งเสริมและให้ความสำคัญกับการวิจัยซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศ นอกจากนี้ ภายหลังจากสำเร็จการศึกษา นักศึกษาจีนบางส่วนมีความต้องการที่จะทำงานในไทย ในรูปแบบที่หลากหลาย เช่น นักธุรกิจ ผู้ประกอบการ ล่ามแปลภาษา เป็นต้น

จากข้อค้นพบในบทความชิ้นนี้ ผู้ศึกษาได้ตั้งข้อสังเกตเพิ่มเติมเพื่อประโยชน์ในการศึกษาค้างต่อไป ในประเด็นการเคลื่อนย้ายนักศึกษาจีนสู่ภูมิภาคอุษาคเนย์ จากกรณีศึกษา

นักศึกษาจีนในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พบว่า นักศึกษาจีนส่วนใหญ่เข้ามาศึกษาในหลักสูตรระยะสั้น โครงการความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษา และหลักสูตรแลกเปลี่ยน เป็นระยะเวลาประมาณ 1 เดือน – 1 ปี ซึ่งเป็นหลักสูตรทางด้านภาษาและวัฒนธรรม หลังจากนั้น จึงตัดสินใจเข้ามาศึกษาต่อในหลักสูตรปกติ ข้อเสนอแนะดังกล่าวนี้ ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมในเรื่องแรงจูงใจในการเข้ามาศึกษาอย่างรอบด้าน ตลาดทางการศึกษา และการพัฒนาหลักสูตรที่เหมาะสมกับนักศึกษาต่างชาติ เพื่อนำไปสู่การจัดนโยบายทางการศึกษาของประเทศ

บรรณานุกรม

- เกียรติชัย พงษ์พานิชย์. (2559). **อาเซียน-จีน ทั้งปีนเกลียว ทั้งเกี่ยวก้อย**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แสงดาว.
- เชนคาร์ โอเต็ต. (2549). **The Chinese Century จีน...มหาอำนาจโลก?**. กรุงเทพฯ: บริษัทฐานการพิมพ์ จำกัด.
- ยศ สันตสมบัติ. (2557). **มังกรหลากสี การขยายอิทธิพลเหนือดินแดนและพันธกิจเผยแผ่อารยธรรมในอุษาคเนย์**. เชียงใหม่: วนิตาการพิมพ์.
- ยุวดี คาคการณ์ไกล. (2555). **เศรษฐกิจกับสิ่งแวดล้อมจีนสู่สมดุลใหม่แห่งการพัฒนา**. เชียงใหม่: ลีคอนติไชน์เวิร์ค.
- ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการและการบริหาร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (2559). **จำนวนนักศึกษาต่างชาติที่ศึกษาในระดับต่างๆของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่**. สืบค้นเมื่อ 10 สิงหาคม, 2559, จาก <https://mis.cmu.ac.th/cmumis/>
- วิทยากร เชียงกูล. (2553). **การสังเคราะห์ผลการวิจัย ปฏิรูปการศึกษาของประเทศฟินแลนด์ นิวซีแลนด์ เกาหลีใต้ สหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร จีน เวียดนาม และไทย**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ภาพพิมพ์.
- สถานีวิทยุซีอาร์ไอ (CHINA RADIO INTERNATIONAL). (2555). **"เกาหลี"ของประเทศจีน**. สืบค้นเมื่อ 10 สิงหาคม, 2559, จาก <http://thai.cri.cn/247/2012/07/12/225s200044.htm>
- สักกรินทร์ นิยมศิลป์. (2555). **คลื่นลูกที่สี่: เอเชียตะวันออกเฉียงใต้กับการย้ายถิ่นของชาวจีนยุคใหม่**. การประชุมสังคมวิทยาระดับชาติ ครั้งที่ 4 คณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ สาขาสังคมวิทยา สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ร่วมกับจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วันที่ 18-19 มิถุนายน 2555. กทม.

- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2558). รายงานจำนวนนักศึกษาต่างชาติทั้งหมด ปีการศึกษา 2557 - 2558 จำแนกตาม สัญชาติของนักศึกษา ประเภทสถาบัน/ ชื่อสถาบัน/ คณะ/ สาขาวิชา/ ระดับการศึกษา และ เพศ. สืบค้นเมื่อ 10 สิงหาคม 2559, จาก <http://www.info.mua.go.th/information/index.php>
- อรัญญา ศิริพล. (2557). ผู้ค้าจีนข้ามชาติในชายแดนลุ่มน้ำโขง. สังคมเปลี่ยนผ่าน/เปลี่ยนผ่านสังคม:รวมบทความวิชาการในวาระครบรอบ 50 ปี คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 395-407.
- อักษรศรี พานิชสาส์น. (2554). เศรษฐกิจจีนในมุมมองนักเศรษฐศาสตร์ไทย. กรุงเทพฯ: โอเพ่นบุ๊กส์.
- Allum, Jeff. (2015). **2015 CGS International Graduate Admissions Survey Preliminary Applications**. Washington: Council of Graduate Schools.
- Chinese Abroad Study Center. (2559). โครงการทางการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่สำคัญของจีน. สืบค้นเมื่อ 10 สิงหาคม, 2559, from <http://123.lookood.com/>
- Coates, Jamie. (2013, February). Everyday mobility: the normalization of China-Japan Migrator Flows and their 'Everyday Practice'. **International Review of Social Research**. 3(1): 7-26.
- Dong (นามสมมติ). สัมภาษณ์วันที่ 18 และ 20 กรกฎาคม 2559.
- Laiyun, Sheng; et al. (2016). **China Statistical Yearbook 2016**. China: China Statistics Press. Retrieved April 17, 2017, from <http://www.stats.gov.cn/tjsj/ndsj/2016/indexeh.htm>
- Lin (นามสมมติ). สัมภาษณ์วันที่ 29 กรกฎาคม และ 10 สิงหาคม 2559.
- Mei (นามสมมติ). สัมภาษณ์วันที่ 13 และ 16 กรกฎาคม 2559.
- Ping (นามสมมติ). สัมภาษณ์วันที่ 29 มิถุนายน และ 8 สิงหาคม 2559.
- Salmela, Simo. (2008). **Chinese Student Mobility to Finland and the Students' Transnational Social Reality**. Finland: Univesity of Tampere.
- UNESCO Institute for Statistics. (2014). **UNESCO Institute for Statistics**. Retrieved August 10, 2016, from <http://www.uis.unesco.org/Education/Pages/international-student-flow-viz.aspx>

- United Nations Population Division. (2015). **China Population (Live)**. Retrieved October 31, 2016, from <http://www.worldometers.info/world-population/china-population/>
- White, Ann. (2011, February 1). **Chinese Students' International Study: Factors Feeding the Decision Process**. Retrieved August 5, 2016, from <http://wenr.wes.org/2011/02/wenr-januaryfebruary-feature>
- Xia (นามสมมติ). สัมภาษณ์วันที่ 4 กรกฎาคม และ 4 สิงหาคม 2559.
- Yue, Changjun. (2013). International Student Mobility: China. **The International Mobility of Students in Asia and the Pacific**: 18-28.